

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش شهدای روحانی استان اردبیل
در پیروزی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس

الیاس نجاری

شناسنامه

سرشناسه: نجاری، الیاس، ۱۳۵۸
عنوان و نام پدیدآور: مهر ختام / نویسنده الیاس نجاری.
مختصات نشر: اردبیل: خط هشت، ۱۳۹۵.
مشه: ت ظاهری: ۲۸۸ ص: مصور (بخشی رنگی): ۲۱×۲۱ س.م.
ش: ۸-۱۰-۸۳۹۳-۶۰۰-۹۷۸
قیمت: ۱۵۰۰ ال

و. ت. م. س. ن. و. م. ف. ب. ا.
یاددار: کتابخانه ملی و اسناد ملی، مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس و
سپاه حضرت عباس (ع) - استان اردبیل منتشر شده است
موضوع: روحانیت - ایثار - ارد - (استان) - فعالیت‌های سیاسی
رده بندی کنگره: ۵۰۳۱۳.۵ DSR ۵۶۳
رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۳۰۸۳۸
شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۵۰۳۳۰

عنوان: مهر ختام

نویسنده: الیاس نجاری

طراحی و گرافیک: کانون زرین گرافیک ۱۳۹۵-۲-۰۵

صفحه آرایی: یاسر امامی

انتشارات: خط هشت (www.ekhatte8.com)

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

با حمایت مرکز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
سپاه حضرت عباس (ع) استان اردبیل

www.ekhatte8.com

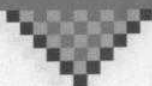
فهرست

- ۷ مقدمه
- فصل اول: نقش شهدای روحانی استان اردبیل در شکل‌گیری و پیروزی انقلاب اسلام
- ۱۳
- گفتار اول: نقش ملیگی، ارشادی تقویت‌باورهای دینی مرد
- ۱۴
- گفتار دوم: نقش علمی و اجتماعی
- ۳۲
- الف: هدایت‌گر و روش‌گری استفاده از ظرفیت آیام‌الله
- ۳۵
- ب: تبیین ایدئولوژی قلاب
- ۴۴
- ج: افشای ماهیت رژیم شاهنشاه
- ۵۲
- د: ایجاد ائتلاف مردمی
- ۶۱
- گفتار سوم: نقش مبارزاتی
- ۶۶
- الف: بهره‌گیری از مبارزه‌های ائمه معصومین (علیهم‌السلام) به‌خصوص در عاشورا
- ۶۸
- ب: حضور در صحنه‌های دینی و سیاسی
- ۸۱
- ج: اعتراض علنی به سیاست‌های رژیم منحوس پهلوی
- ۸۰
- گفتار چهارم: نقش مدیریتی
- ۹۵
- الف: جذب مردم به‌خصوص جوانان برای حرکت‌های انقلابی
- ۹۶
- ب: بسیج و سازمان‌دهی عمومی
- ۹۸
- ج: راه‌اندازی تظاهرات و راهپیمایی در حمایت از انقلاب اسلامی
- ۱۰۱

فصل دوم

- نقش شهدای روحانی استان اردبیل در هشت سال دفاع مقدس ۱۱۱
- گفتار اول: ایفای نقش در پشت جبهه ۱۱۸
- الف: حمایت معنوی ۱۱۸
۱. پاسداری از ارزش های دفاع مقدس ۱۱۹
۲. حفظ و تقویت روحیه جهادی و عاشوراوی مردم ۱۲۵
۳. سرور در نهادهای انقلابی ۱۳۲
۴. سرکشی به خانواده های معظم شهدا و رزمندگان ۱۳۷
۵. مرثیه ها به حفظ حرمت خانواده های رزمندگان ۱۴۱
- ب: حمایت مالی ۱۴۴
۱. دعوت مردم به «د» ۱۴۶
۲. پشتیبانی مالی (جمع آوری و ارسال کمک های مردمی به جبهه ها) ۱۵۰
- ج: جذب و اعزام رزمندگان ۱۵۵
۱. بسیج مردم ۱۵۷
۲. اعزام نزدیکان ۱۶۶
۳. گذراندن دوره های آموزش نصابی ۱۷۱
۴. هجرت به سوی جبهه های حق علیه باطل ۱۷۶
- گفتار دوم: ایفای نقش در میدان رزم ۱۸۹
- الف: نقش مدیریتی و فرماندهی ۱۹۰
۱. نقش سازمانی (فرماندهی گروهان و گروه های عملیاتی و...) ۱۹
۲. نقش فکری (هم فکری با فرماندهان) ۲۰۰
- ب: نقش آموزشی و تبلیغی ۲۰۰
۱. تقویت معرفت دینی رزمندگان ۲۰۳
۲. تقویت بینش سیاسی رزمندگان ۲۰۹
۳. افزایش نشاط روحی و همدلی بین رزمندگان ۲۱۲

۲۲۲	۴. دعوت به صبر و استقامت
۲۲۷	۵. نگهبانی از دل‌های عاشق
۲۳۰	ج: نقش رزمی
۲۳۱	۱. همگامی با فرماندهان و رزمندگان در سخت‌ترین شرایط
۲۳۷	۲. حضور در صحنه‌های پشتیبانی و دفاعی
۲۴۷	۳. غرور در خط مقدم تا وصول به فیض شهادت
۲۷۱	فهرست جامع و مآخذ
۲۷۷	تصویر

مقدمه

اردبیل، شهر مقدس^۱ و خاستگاه تشیع در ایران است و به عنوان بخشی از آذربایجان ایران در دوره پیش از اسلام و نیز به دنبال بازگشت از سرزمین پهنای اسلامی در دوره بعد از اسلام، یکی از کانون‌های مهم فرهنگ و تمدن ایران و اسلام به شمار می‌رود.

اردبیل در طول تاریخ، مهد عالمان و نخبگان و الهام‌بخش شیعی در ایران و سرزمین ارادتمندان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام به خصوص سید و سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین علیه‌السلام و حضرت ابوالفضل العباس علیه‌السلام بوده است و «به نام‌های متعددی از جمله «دارالارشاد»

۱. «اردبیل و گنجینه شیخ صفی و عالمان اردبیل»، ص ۶۸

«دارالملک»، «دارالعرفان»، «دارالامان» و «شهر مقدس» ملقب بوده است.^۱
 اردبیل خاستگاه فقهای بزرگی چون «مقدس اردبیلی»، «سید یونس مجتهد اردبیلی»، «میرزا علی اکبر مجتهد»، و علمای بزرگ معاصر مثل مرحوم آیت الله مشکینی و مرحوم آیت الله مروج می باشد.

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت امام خامنه ای مد ظله العالی در جمع مدیران اردبیل در موضوع نقش اردبیل در ایجاد کشوری متحد و ترویج مذهب تشیع و تربیت عالمانی شاخص و اثرگذار اشاره کرده و می فرمایند: «در تاریخ گذشته، در دوران طلوع صفویه، سرزمین اردبیل توانست دو خدمت بزرگ به این کشور بکند. اول این که توانست از کشوری که بخشهای آن از هم جدا و با هم در حال اختلاف و درگیری بودند، یک کشور متحد، بزرگ و مقتدر، به وجود آورد.

خدمت دوم، عاملی بود که در آن پشتیبانی معنوی عامل اول محسوب می شود؛ یعنی احیای مذهب شیعه، مذهب اهل بیت و ارادت به خاندان پیامبر... لذا گفته اند اردبیل «دارالارشاد» است... این جا کسانی هستند که ارشاد به دین می کنند.»^۲

معظم له در توصیف خدمات عالمان این خطه می فرمایند:
 «من فراموش نکنم از علمای بزرگ این استان یاد کنم. از مرحوم حاج میرزا محسن آقای مجتهد، از مرحوم حاج میرزا علی اکبر مجتهد، مردان بزرگ، از

۱. سایت شهرداری اردبیل، www.eardabil.ir. (جهت مطالعه در مورد نام های اردبیل به کتاب اردبیل و گنجینه شیخ صفی و عالمان اردبیل صفحات ۱۴۸، ۱۳۰، ۱۶۴ مراجعه شود).

۲. پایگاه اطلاع رسانی دفتر رهبر معظم انقلاب،

<http://www.leader.ir/langs/fa/?p=bayanat&id=۱۹۵۰>

مرحوم حاج سید یونس اردبیلی که خود من در دوران جوانی در مشهد مقدس آن مرد را می‌شناختم از نزدیک، که عالم طراز اول بی معارض در مشهد مقدس و در خراسان بود. اینها بزرگانند، همه‌شان در مقابل فساد، در مقابل سلطه حکومت‌های ظالم مقاومت کردند و ایستادگی کردند. مرحوم حاج سید یونس یک جور، مرحوم حاج میرزا علی اکبر آقا یک جور و دیگران به انحاء دیگر...»^۱

مردم حسینی اردبیل در انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس نیز توانستند با افتخار آفرینی در عرصه‌های متعدد همچون نگینی در تاریخ کشور عزیزمان ایران بدرخشند. رزمندگان استان اردبیل بسی مباحثات و افتخار می‌کنند که در هشت سال دفاع مقدس نقش مؤثری در لشکر عاشورا بر عهده داشته‌اند و یگان آنها از فعال‌ترین یگان در این دوران بوده است. استان اردبیل در هشت سال دفاع مقدس حدود ۳۸۰۰ نفر را به جبهه اعزام کرد که حدود ۳۶۰ نفر از این آمار طلبه یا روحانی بوده است. این استان با تقدیم ۳۳۳۰ شهید به اسلام و برافراشته نگه داشتن پرچم سه رنگ و مقدس جمهوری اسلامی ایران، از ذره ذره خاک این دیار دفاع کرد. تعداد کل جانبازان این استان ۸۹۵۰ نفر و تعداد کل آزادگان ۷۰۵ نفر می‌باشد.^۲ ۳۸ نفر از شهدای سرانجام این استان افتخار شاگردی مکتب حضرت امام صادق (علیه السلام) را داشته‌اند.

حوزه و روحانیت شیعه در طول تاریخ هزار ساله خود در دفاع از اسلام و قیام‌های اسلامی به حراست از دین اسلام اندیشیده و مخالفت و مبارزه با حاکمان جور و ستم را یکی از اصول غیر قابل تغییر خود دانسته است. این نقش بی‌بدیل در

۱. رهبر معظم انقلاب در سوم خردادماه سال ۱۳۷۹ در اجتماع عظیم مردم اردبیل (به نقل از کتاب «شب افروز»، ص ۱۶)

۲. آمار فوق طبق استعمال حضوری از بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان می‌باشد.

شکل‌گیری، پیشبرد و پیروزی انقلاب اسلامی نیز، پررنگ‌تر از قبل به ظهور رسید. روحانیت عزیز بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در هشت سال دفاع مقدس نیز به خوبی ایفای نقش نمود و در تمام مراحل دفاع مقدس به کمک رزمندگان اسلام شتافت و پیش‌تاز تمام اقشار جامعه، تا آخرین قطره خون از کیان اسلامی دفاع کرد و مهمترین دلیل برپشتتازی روحانیت کشور در دفاع مقدس^۱، حضور ۶ برابری روحانیت نسبت به سایر اقشار جامعه در میادین رزم می‌باشد.^۲

روحانیت استان اردبیل نیز در کنار سایر بلاد اسلامی در طول تاریخ شیعه به وظیفه دینی و ملی خود عمل کرده و نقش غیر قابل انکاری در پیشرفت دین اسلام و مذهب تشیع داشته‌اند.

شواهد تاریخی سازمانی دهد هر زمان که مسلمانان از تاریخ و ارزش‌های حماسی و دینی خود غفلت نمایند، و ایثار و فداکاری دلاورمردان خود را که می‌تواند برای نسل آینده الگو باشد، فراموشی سپردند هویت دینی و اجتماعی خود را نیز به فراموشی می‌سپارند و به خود، خانگی دچار می‌شوند که سبب می‌شود دشمن الگوهای غربی را برای جوانان ما به ارمان بیاورد.

از این رو وظیفه مدافعین اسلام راستین، محققین حوزه‌ها و تمام دلسوزان و خدمتگزاران نظام مقدس جمهوری اسلامی به ویژه نهادهای حوزوی است که

۱. یحیی عقیلی جانشین دبیر کل کنگره روحانیون شهید و ایثارگر کشور در مورد آمار غیر روحانیون در دفاع مقدس می‌گوید: «حدود ۲۰ هزار روحانی و طلبه در دفاع مقدس حضور یافته‌اند که از این تعداد حدود ۴۵۰۰ نفر شهید، ۶۰۰۰ نفر جانباز و ۲۰۰ نفر آزاده هستند.» (عقیلی، یحیی، تاریخ مصاحبه: ۹۳/۰۵/۲۰)

۲. دبیر ستاد برگزاری کنگره روحانیون شهید و ایثارگر کشور حجت الاسلام حسن منصوری در گفتگو با خبرنگار سرویس استان‌های مرکز خبر حوزه اظهار داشت: آمار شهدای روحانی بیش از ۶ برابر دیگر اقشار جامعه می‌باشد. منبع: سایت دفتر تبلیغات اسلامی تهران، عنوان خبر: آمار شهدای روحانی ۶ برابر دیگر اقشار جامعه.

در جهت بیان نقش روحانیت در انقلاب و دفاع مقدس و انتقال فرهنگ ایثار و شهادت به نسل های آینده قدم نهاده و این هجوم دشمن را در مخدوش کردن چهره ی روحانیت در انقلاب و در دفاع مقدس خنثی کنند.

آنچه در این کتاب^۱ آمده است نقش روحانیون به ویژه ۳۸ شهید روحانی و طلبه استان اردبیل در شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی و عرصه های مختلف هشت سال دفاع مقدس می باشد که به صورت موضوعی و با روش مصاحبه با دوستان، همزمان، خانواده های عزیز و اندک منابع موجود تبیین خواهد شد.

کتاب حاضر اندام کوچکی است با اهداف: جمع آوری نقش شهدای روحانی استان در پیروزی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس و ارائه به مراکز علمی، پژوهشی، تحقیقاتی، فرهنگی، اجرایی و... پاسخگویی به شبهات مختلف در مورد میزان کیفیت حضور روحانیت در پیروزی انقلاب و دفاع مقدس، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، ثبت ایثار و فداکاری های عالمان عامل در صفحات تاریخ، مقابله با تحریف ها، گسترده فرهنگی، تکریم و تجلیل شهدای روحانی استان، تطبیق سیره علمی شهدای روحانی با آیات و روایات و سیره عملی معصومین علیهم السلام، بیانات حضرت امام خمینی رحمته الله علیه و امام خامنه ای مد ظله العالی و معرفی الگوهای علمی و عملی به نسل جوان.

به یقین، این نوشته نیز همانند همه نوشته ها خالی از ایراد و اشکال نمی باشد لذا از همه دوستان و اهل قلم درخواست دارم که حقیر را از راهنمایی و ارشادات خود محروم نفرمایند.

۱. این کتاب، رساله علمی سطح ۳ حقیر (با تغییراتی اندک) می باشد که در سال ۹۳ با رتبه عالی مورد پذیرش هیئت داوران حوزه علمیه قم قرار گرفت.

و این قلیل، تحفه‌ای است بی بهانه تقدیم به عالمان عامل و شهدای عزیز
مدافع حرم که در سفره کریمانه اهل بیت علیهم‌السلام متنعم‌اند.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ عَوَاقِبَ أُمُورِنَا خَيْرًا

الیاس نجاری

شهریور ۹۵

www.ketab.ir